

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
«ПРОКОФЈЕВ И МУЗИЧКИ ГЕСТ – КЛАВИРСКЕ СОНАТЕ»

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовано комисију 30.10.2013. Наставно-уметничко научно Веће Академије Уметности   2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: 1. Др Нада Ивановић О'Бриен, доцент за ужу стручну област Методика, Факултет Музичке уметности Београд, 2012. председник2. Др Ира Проданов Крајишник, ванредни професор за ужу стручну област Музикологија, Академија Уметности Нови Сад, 2011, ментор3. Мр Милош Заткалик, редован професор за ужу стручну област Музичка теорија и анализа, Факултет Музичке Уметности Београд, ментор. 2004, ментор4. Др Богдан Ђаковић, редован професор за ужу стручну област Тонски слог, Академија Уметности Нови Сад, 2013, члан5. Др Љубица Илић, доцент за ужу стручну област Музикологија, Академија Уметности Нови Сад, 2013, члан
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Црњански Мирољуб Наташа   2. Датум рођења, општина, држава: 02.06.1978. Бачка Паланка, Р Србија   3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Академија Уметности Нови Сад, Општа Музичка Педагогија   4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија тема докторске дисертације прихваћена 27.10.2009, Музичка Теорија   5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:

Академија Уметности, Гудачки квинтет *Дмитрија Шостаковича (XI/XV)* сагледани кроз призму семиотичке анализе, Музичка Теорија, 20.09.2008.

6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Музичка Теорија

III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ: *Прокофјев и музички гест-клавирске сонате*

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација је написана у складу са класичним истраживачким форматом. Проблем истраживања се сагледава са три аспекта: теоријског, емпиријског и прагматичког. Докторска дисертација се састоји из Предговора и три веће целине. Кратак садржај поглавља:

Први део дисертације под називом **Прокофјев и музички гест** посвећен је разматрању теоријских тема релевантних за проблем истраживања, као и историјских чињеница везаних за настанак Прокофјевљевих клавирских соната. Он се састоји из следећих поглавља и потпоглавља: 1. Уводна разматрања; 2. „Кроки“ Прокофјева; 2.1 Поесис Прокофјева 2.2 Клавирске сонате 3. Од геста до значења 3.1 Гест као основа когнитивног процеса 4. Теорија о музичком гесту 4.1 Анатомија, типологија и функције музичког геста 4.2 Знаковне функције гестова.

Други, централни део и најопширнији део рада **Музички гест у клавирским сонатама** обухвата приказ спроведеног истраживања кроз следећа поглавља и потпоглавља: 5. Стилски гестови и свет топика 5.1 Топикални универзум Прокофјева 5.1.1 Балетска соната или сонатни балет 5.1.2 Звона 6. Стратешки гестови 6.1 Тематски гестови 6.2 Реторички и дијалошки гестови 6.2.1 Идентитет и стратешке функције реторичког геста 6.3 Спонтани гестови 6.4 Сложени гест: гест хезитације 6.5 Тропирање 6.5.1 Клавирска соната бр. 2

Трећи део **Отеловљење геста у извођењу** у највећој мери посвећен је примени постигнутих резултата у извођачкој пракси. Састоји се из следећих поглавља: 7. Идиосинкратички гестови или *оркестар који свира сонату* 7. 2 Цитати и аутоцитати – текстуализам и интертекстуализам 7.3 Функционална анализа или *како отелотворити сонату* 8. Закључак 9. Индекс имена 10. Индекс појмова 11. Литература

Рад се састоји из укупно 11 поглавља, 268 страница, 176 нотних примера, 3 слике, 6 табела, 238 напомена и 333 референце.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У првом, теоријском делу тезе полази се од дефинисања проблема истраживања и навођења чињеница које иду у прилог примени теорије о музичком гесту на клавирске сонате Сергеја Прокофјева. Поред стваралачке поетике Прокофјева, аутобиографских чињеница и података везаних за настанак клавирских соната, приказан је и исцрпан опис геста као физичког феномена и занимање за овај појам кроз историју, а онда и његов значај у модерној филозофији на релацији ум-тело. Основна идеја којом се ауторка води током истраживања јесте да наши ментални процеси зависе од телесног искуства, због чега се може говорити о отеловљењу или *embodiment*-у које у потпуности описује нераскидиву везу материјалног и духовног „ја“. Највећи заговорници овог концепта долазе из редова когнитивне лингвистике са научним доказима о томе како разумевање когниције захтева пажљивије проучавање телесног искуства, нарочито у подручју метафоре, што ће се испоставити као пресудно у стварању теорије о музичком гесту као субдисциплине музичке семиотике. У теоријском делу који садржи четири поглавља даље се разматра феномен геста у музици где је посебна пажња посвећена опису свих елемената кључних за разумевање појма музичког геста у целини, као што су топике, маркираност, корелације, тропе, интерпретант и музички лик или персона.. На тај начин теоријски део обухвата све релевантне теме и „снабдева“ текст неопходним „алаткама“ за разумевање проблема истраживања.

Други део рада који садржи два поглавља и десет потпоглавља усмерен је на опсежан приказ стилских и стратешких гестова Прокофјева. У првом поглављу другог дела ауторка посебно издваја топике балета и звона и разматра њихов семантички распон, али и структуралне функције унутар музичког тока, повезује и умрежава их са другим делима из истог периода, посебно са сценским делима и друштвеним околностима у Русији тог времена. У другом и најдужем поглављу детаљно се разматрају различити типови стратешког геста појединачно, у свакој клавирској сонати: тематски, реторички, дијалогски, спонтани и трополошки, са неким посебним освртима на идентитет и стратешке функције реторичког геста, сложени гест хезитације и идеју тропирања примењену у Другој сонати. Нарочито занимање кандидаткиња показује за Прокофјевљеве спонтане, односно оригиналне гестове као што су аугментације тематских гестова, тоналне дислокације или вођични принцип, али друге оригиналне поступке композитора, дајући им јединствено тумачење као ванпериферних феномена и већи значај како на семантичком, тако и извођачком плану. На тај начин су примењене анализе у потпуности биле примерене Прокофјевљевој музици, што потврђују добијени резултати који садрже низ значајних елемената који су примењиви и у теоријској и извођачкој пракси.

Трећи део је конципиран у пет поглавља и поред осталог садржи Закључак, Индекс имена, Индекс појмова и Литературу. Ту се нарочито издваја поглавље које повезује аналитички и извођачки чин, приказујући Теорију о музичком гесту у светлу извођачке интерпретације, увеличава повезаност физичког и музичког геста

и указује на једну од најважнијих чињеница савремене аналитичке праксе, а то је њена прагматичност. Док се први и други део рада углавном ослања на идеје Хатена и Лидова, у овом делу су поред важности идиосинкратичког геста и интертекстуалности у процесу перцепције и извођења клавирских соната примењене идеје Александре Пирс која се ослања на Шенкерову теорију и наглашава неколико техника у којима физички гест може помоћи обликовању музичког геста. Закључак је конципиран као поглед уназад који наглашава неке суштинске циљеве који су постигнути у раду, али даје и поглед унапред у смислу корисних смерница за даље развијање и коришћење теорије о музичком гесту унутар музичке теорије и праксе.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Наташа Црњански, *Muzička semiotika kroz D-S-C-H*, Beograd, Zadužbina Andrejević, 2010. ISBN 978-86-7244-892-4

Наташа Црњански, *Metaphorical music and musical metaphor*, (Seventh Annual Conference of Music Theory Department, Belgrade, 15-17 May, 2009), Музичка теорија и анализа, Београд, Универзитет Уметности у Београду, Факултет Музичке Уметности, 2010, стр. 60-72. . ISBN 978-86-6051-062-6

Наташа Црњански, *Од геста до значења у музици – кроки теорије о музичком гесту*, Зборник Матице српске за сценске уметности и музику 43, Нови Сад, Матица Српска, 2010, стр. 23-32. ISBN 0352-9738

Наташа Црњански и Ира Проданов Крајишник, *Identity of rhetorical gesture in music, Histories and Narratives of Music Analysis* (ed. Dennis Collins, Miloš Zatkalik, Milena Medić), Cambridge Scholar Publishing, 2013. ISBN (10): 1-4438-5028-4, ISBN (13):978-1-4438-5028-5.

Наташа Црњански, *Идиосинкратички гестови у клавирским сонатама Сергеја Прокофјева*, Зборник Радова Академије Уметности (ур. Весна Крчмар), Нови Сад, 2013, стр. 135-149. ISSN 2334-8666 COBISS.SR-ID 279905031

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01. јануара 2012. Године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања указују на:

1. примењивост Теорије о музичком гесту на дела која излазе из оквира уметничке музике 18. и 19. века, на којој се теорија оригинално темељи;
2. историјски и критички преглед ставова о физичком и музичком гесту као значајан допринос музичкој семиотици на српском језику
3. идентификовање стилских и стратешких гестова Прокофјева који указују на опште елементе припадајућег музичког језика или специфичних елемената који карактеришу стваралаштво Прокофјева као индивидуе;
4. уочавање, објашњење и примењивост у критичкој и извођачкој интерпретацији многих специфичних елемената Прокофјевљевог музичког језика, међу којима су: вођични принцип, тоналне дислокације, „погрешни“ тонови, аугментација тематских гестова, понављање тона, регистарски пролазак и друго;
5. категоризацију тематских гестова, топика и експресивних жанрова карактеристичних за стваралаштво Прокофјева; улога топика бајке, балета и звона;
6. препознавање и именовање оригиналних Прокофјевљевих гестова међу којима се истиче *гест хезитације* и *идиосинкратички гестови*
7. таксативно навођење свих елемената интертекстуализма у клавирским сонатама; преглед утицаја сценских дела (опера и балета) на клавирску музику, кинематографски ефекти у музици, њихово тумачење и примена у извођачкој пракси;
8. примена аналитичких резултата на интерпретативном нивоу, у форми отелотвореног покрета у музици коришћењем концепта као што су *тон гласа* и *музички карактер*;
9. клавирске сонате посматране кроз визуру покрета омогућиле су увид у драгоцене информације о њиховим стилским и стратешким гестовима, као и свеукупне Прокофјевљеве музике, детаљан опис музичког геста у конкретном музичком делу, у више дела и у целокупном стваралаштву композитора;
10. универзалне карактеристике, јер је теорија о музичком гесту повезана са људским искуством, што је суштинско за тумачење музичког значења и за извођачку праксу;

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати истраживања су приказани и тумачени прегледно и исцрпно.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Дисертација је написана у складу са образложењем наведеном пријавом, као и са извештајем о оцени Докторске дисертације који је Наставно-научно веће Академије Уметности усвојило на седници 27.10.2009. године. Текстурални садржај, нотни примери, слике и табеле представљају комплементарна објашњења и адекватну допуну теоретским елаборацијама. Резултати испитивања су прегледно приказани у форми нотних примера који су посебно бележени, разумљиви и дати су адекватним редоследом илустрјујући релевантне чињенице и феномене претходно елабориране у тексту. Поред нотних примера, слике и табеле методолошки употпуњују текстурални садржај и свеобухватно осликавају истраживану проблематику. Дискусија је написана прегледно, исцрпно и детаљно са коришћењем терминологије која повремено постаје веома сложена. Та сложеност се појављује као резултат настојања да се обезбеде и преведу термини са англосаксонског говорног подручја, а који се до сада не могу пронаћи у литератури на српском језику, а који су неопходни за разумевање текста у целини. У том смислу, драгоцен допринос музичкој семиотици на српском језику представља први део рада у коме је дато исцрпно објашњење термина који ће бити кориштени у аналитичком, другом делу. Завршно поглавље тезе даје релевантан осврт на претходна теоретска разматрања и њихову примену у извођачкој музичкој пракси и критичкој интерпретацији. Закључци су логично изведени из резултата истраживања. У фуснотама дисертације наведени су подаци од значаја за праћење текста, али нису могли бити уврштени у сам текст. Индекс имена, Индекс појмова и Литература представљају значајне податке који знатно олакшавају праћење текста и омогућују лако проналажење тражених информација.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Дисертација садржи све битне елементе.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Прегледом литературе о музичком гесту и клавирским сонатама Сергеја Прокофјева увиђа се да не постоји ниједно истраживање које се заснива на проблематици која је обрађена у овој дисертацији. Исто тако, на нашем говорном подручју није пронађено ниједно истраживање или студија која обрађује Теорију о музичком гесту, различите категорије геста и уопштено њена примена на примере из уметничке музике, због чега овај рад представља значајан допринос развоју Музичке теорије и анализе, на нашим просторима и неозаобилазну отисну тачку за сва будућа истраживања из области музичке семиотике.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања

Дисертација нема недостатака који би јој умањили вредност.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана.

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

У Новом Саду, 19.12.2013.

Доц. др Нада Ивановић О'Бриен, председник комисије

Проф. др Ира Проданов Крајишник, ментор

Проф. др Милош Заткалик, ментор

Проф. др Богдан Ђаковић

Доц. Др Љубица Илић

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.